

Jaką formę działalności leczniczej wybrać?

Prezentujemy charakterystykę najpopularniejszych form prowadzenia działalności w wypadku podmiotów medycznych, a także – wspólnie z Mariański Group Kancelaria Prawno-Podatkowa – wskazujemy ich wady i zalety.

Najpopularniejsze formy prowadzenia działalności leczniczej w Polsce

W Polsce zwiększa się liczba przychodni i poradni medycznych. Tendencję tę potwierdza wykres zamieszczony w raporcie GUS (ryc. 1), który wskazuje, że pod koniec 2017 r. w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej funkcjonowało ogółem ponad 21 tys. przychodni.

Zarówno podmioty już istniejące, jak i nowo powstałe powinny na odpowiednim etapie – przed rozpoczęciem działalności bądź w trakcie jej trwania – podjąć decyzję o formie organizacyjno-prawnej, w ramach której będzie prowadzony podmiot leczniczy. Co więcej, w zależności od wybranej formy w trakcie funkcjonowania firmy może zaistnieć potrzeba jej zmiany na bardziej korzystną.

Zgodnie z przepisami prawa przedsiębiorstwo może być prowadzone w formie:

- jednoosobowej działalności gospodarczej (JDG), w tym w postaci spółki cywilnej,
- spółek prawa handlowego:
  - spółki jawnej,
  - spółki partnerskiej,
  - spółki komandytowej,
  - spółki komandytowo-akcyjnej,
  - spółki z ograniczoną odpowiedzialnością,
  - spółki akcyjnej.

Według danych GUS na koniec 2015 r. aż 71 proc. (2 981 929) wszystkich zarejestrowanych w Polsce podmiotów funkcjonowało w formie jednoosobowej działalności gospodarczej, 9 proc. (382 394) stanowiły spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, a tylko 0,5 proc. (20 391) spółki komandytowe.

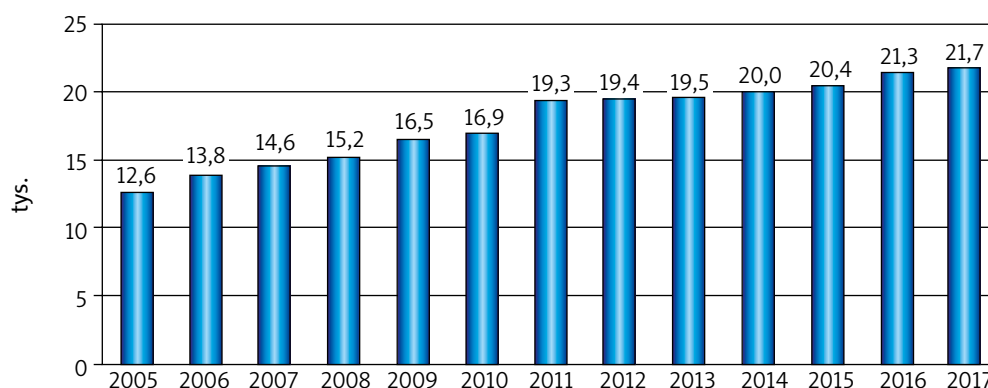
Dane GUS na 31.12.2015 r.

Analiza rynku medycznego pokazuje, że powyższa statystyka znajduje w nim odzwierciedlenie. Zdecydowana większość podmiotów leczniczych funkcjonuje w formie JDG, te większe zaś skłaniają się ku formie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością.

Według danych z rejestru podmiotów leczniczych 9139 jednostek jest zarejestrowanych jako jednoosobowa działalność gospodarcza, dodatkowo w formie spółek cywilnych prowadzone są 3202 podmioty, 4208 firm to spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, 1474 to spółki jawne, a tylko 485 podmiotów to spółki komandytowe.

Dane z rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą na 31 stycznia 2019 r.

Analiza statystyk z wielu lat pokazuje, że JDG od początku była najpopularniejszą formą prowadzenia działalności gospodarczej. Z biegiem czasu wzrasta zainteresowanie alternatywnymi strukturami. Coraz większym zaufaniem cieszą się również spółki komandytowe, których w ciągu 2 ostatnich lat przybyło prawie

Rycina 1. Przychodnie w latach 2005–2017

Źródło: Raport GUS – Zdrowie i ochrona zdrowia w 2017 r. (file:///C:/Users/MG016/Downloads/zdrowie_i_ochrona_zdrowia_2017%20(2).pdf)

200. Wobec możliwości wyboru różnych form prowadzenia działalności leczniczej trzeba zadać sobie pytanie, która z nich będzie najbezpieczniejsza i optymalna.

Jednoosobowa działalność gospodarcza – najbardziej niebezpieczna forma prowadzenia podmiotu leczniczego

Jednoosobowa działalność gospodarcza jest nadal najpowszechniejszą formą prowadzenia biznesu w Polsce, w tym również biznesu medycznego. Jednak w związku ze zmieniającymi się warunkami rynkowymi przedsiębiorcy coraz częściej decydują się na poszukiwanie bezpieczniejszej i efektywniejszej formy organizacyjno-prawnej.

Najpoważniejsze wady JDG przedsiębiorcy poznają niestety nieoczekiwanie, często w sytuacji kryzysowej, gdy niewiele lub zgoła nic nie można już zrobić. Choroba, wypadek, chybione inwestycje, błędy pracowników – nagle problemy firmy dotyczą całej rodziny, której majątek i spokój są zagrożone. Również kwestia przejęcia biznesu medycznego nastroża wówczas pewnych trudności. W przypadku JDG znacznie utrudniona jest również sprzedaż firmy medycznej. Możliwość zbycia przedsiębiorstwa wynikająca z przepisów Kodeksu cywilnego nie zapewnia niestety całkowitej sukcesji podmiotu medycznego.

Główne wady jednoosobowej działalności gospodarczej:

- osobista odpowiedzialność całym majątkiem prywatnym – przedsiębiorca odpowiada zarówno majątkiem wypracowanym przez firmę, jak i majątkiem prywatnym. Egzekucji mogą podlegać nawet rzeczy przyjęte w spadku czy przez darowiznę, a jeżeli przedsiębiorca jest w związku małżeńskim, narażony jest także majątek wspólny;
- utrudnione i niepełne zbycie działalności – firma nie może być zupełnie oddzielona od osoby fizycznej, która ją prowadzi, prowadzona jest bowiem na podstawie jej NIP-u, a wszystkie umowy zawarte są z nią. Oczywiście możliwe jest zbycie przedsiębiorstwa, jednak nie zapewnia ono pełnej sukcesji praw

i obowiązków. Nabywca będzie musiał postarać się o własny NIP oraz o zgody kontrahentów na przedłużenie umów bądź zawarcie nowych. Co więcej, odpowiedzialność za zobowiązania powstałe przed transakcją (niezapłacone podatki, składki ubezpieczeniowe czy wynagrodzenia pracowników) będzie nadal obciążać osobę fizyczną;

- brak możliwości dziedziczenia biznesu – firma nie podlega dziedziczeniu, podobnie jak NIP, koncesje i zezwolenia. Następca prawny musi poświęcić czas i pieniądze na wywiązanie się z obowiązków administracyjnych niezbędnych do przejęcia składników przedsiębiorstwa, zbudowania firmy i dalszego jej prowadzenia na podstawie nowych danych. Może to powodować konieczność przerwania działalności firmy na wiele miesięcy oraz renegocjowania umów, a nawet utratę stałych klientów i kontraktów;
  - konieczna ostrożność przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych – rozwój biznesu jest często zależny od zdolności do podejmowania odważnych decyzji inwestycyjnych. W sytuacji, gdy właściciel firmy naraża cały dorobek swojego życia, jego skłonność do ryzyka jest mniejsza niż w przypadku struktury, która zapewnia komfort i bezpieczeństwo działania. Tym samym firma może stracić część szans na dynamiczny rozwój;
  - trudności w ustalaniu przepływu środków pieniężnych – zdarza się, że osoby prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą wykorzystują jeden rachunek bankowy do rozliczeń firmy i do spraw prywatnych bądź dokonują w dowolny sposób przelewów pomiędzy rachunkami. Trudno wówczas zorientować się w dokładnych wartościach wpływów i wydatków, co utrudnia zarządzanie kosztami prowadzenia działalności i analizę zyskowności;
  - obowiązkowe składki ZUS – niezależnie od skali działalności przedsiębiorca będący osobą fizyczną podlega obowiązkowi opłacania comiesięcznych składek na ubezpieczenie społeczne.
- Branża medyczna jest jedną z bardziej narażonych na negatywne skutki prowadzenia biznesu**

w formie jednoosobowej działalności gospodarczej. Po pierwsze dlatego, że jest to działalność regulowana, po drugie bardzo często jest oparta na kontraktach z Narodowym Funduszem Zdrowia. Prowadzenie biznesu w branży medycznej jest regulowane wieloma przepisami szczególnymi, nie tylko rangi ustawowej, ale również rozporządzeniami czy zarządzeniami różnych organów, które mogą utrudniać swobodę działalności.

Oprócz powyższych minusów należy dodatkowo wskazać negatywne skutki w przypadku śmierci przedsiębiorcy prowadzącego podmiot leczniczy:

- rozwiązanie umów zawartych z NFZ na świadczenie usług medycznych,
- wykreślenie z rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą,
- rozwiązanie umów na dofinansowanie ze środków publicznych, zarówno krajowych, jak i europejskich,
- konieczność spełnienia odpowiednich wymagań dla prowadzenia podmiotu leczniczego w celu przejęcia firmy przez spadkobierców,
- wygaśnięcie NIP,
- wygaśnięcie umów, których przedsiębiorca był stroną.

Spółka cywilna nie jest spółką i nie chroni wspólników

Na początek należy wyjaśnić, czym jest spółka cywilna. Wbrew nazwie i powszechnemu mniemaniu struktura ta nie jest spółką. Co więcej, spółka cywilna nie jest odrębnym podmiotem prawa, a jedynie umową pomiędzy wspólnikami. Najważniejszym elementem spółki cywilnej są wspólnicy i ich interes, który spółka realizuje. Istota wspólnika ujawnia się przede wszystkim w fakcie, że spółka cywilna nie posiada podmiotowości prawnej, a zatem opiera się na podmiotowości każdego ze wspólników, który jest odrębnym przedsiębiorcą. Spółka cywilna nie posiada również zdolności do czynności prawnych, więc jej funkcjonowanie oparte jest na jej wspólnikach i jest to bardzo mocna więź.

Skutki braku podmiotowości prawnej spółki cywilnej:

- stronami wszelkich stosunków prawnych są wspólnicy, a nie spółka,
- podmiotami praw i obowiązków są wszyscy wspólnicy, a nie spółka,
- stroną w postępowaniach administracyjnych, sądowych czy sądowno-administracyjnych są wszyscy wspólnicy, a nie spółka,
- majątek spółki jest majątkiem wspólnym wspólników,
- odpowiedzialność za zobowiązania ponoszą wspólnicy, a nie spółka.

Spółka cywilna nie jest podmiotem prawa, więc nie jest również przedsiębiorcą. Status przedsiębiorcy mają wspólnicy. Wspólnik, który przystąpił do spółki i stał się przedsiębiorcą, będzie prowadził działalność nie we własnym imieniu, ale we wspólnym imieniu wszystkich wspólników. Dla ułatwienia rozliczeń i przejrzystości

systemu podatkowego spółka pomimo braku podmiotowości prawnej działa pod własnym NIP-em i jest podatnikiem VAT. Nie jest natomiast podatnikiem podatku dochodowego, bowiem są nimi wspólnicy.

Ze względu na opisane powyżej konsekwencje braku podmiotowości prawnej spółka cywilna ma w zasadzie wszystkie wady JDG.

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – bezpieczna, ale nieefektywna podatkowo

Znacznie bezpieczniejsza dla przedsiębiorcy niż JDG jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. O jej popularności decyduje wskazana już w nazwie „ograniczona odpowiedzialność”, a więc fakt, że za zobowiązania wobec wierzycieli nie odpowiadają wspólnicy, ale sama spółka – całym swoim majątkiem. Ale i to rozwiązanie nie jest pozbawione wad, głównie ze względu na aspekty podatkowe, wpływające na jego opłacalność.

Wady spółki z ograniczoną odpowiedzialnością:

- nieefektywne opodatkowanie – dochód wypracowany przez spółkę podlega opodatkowaniu na poziomie 19 proc. Wypracowany zysk może być podzielony między wspólników i wypłacony im w formie dywidendy, podlegającej kolejnemu opodatkowaniu. Oznacza to, że do wspólników trafia jedynie ok. 66 proc. zysku spółki;
- odpowiedzialność członków zarządu – w przypadku gdy majątek spółki okaże się niewystarczający, by pokryć roszczenia wierzycieli, odpowiedzialność za zobowiązania spółki, zarówno handlowe, jak i podatkowe, mogą ponieść solidarnie wszyscy członkowie zarządu, i to niezależnie od ich funkcji oraz faktycznie wykonywanych obowiązków. Odpowiedzialność ta pojawia się nawet wtedy, gdy dany członek zarządu nie wykonywał żadnych czynności i nie wiedział o poczynaniach pozostałych;
- dodatkowa składka w przypadku spółki jednoosobowej – jeśli spółka posiada jednego wspólnika, jest on zobowiązany do opłacania składki z tego tytułu, często kolejnej, co generuje dodatkowe koszty;
- formalizm – umowa zawierana jest w formie aktu notarialnego, a wszelkie jej zmiany zapadają na zgromadzeniach wspólników protokołowanych przez notariusza. Spółka prowadzi tzw. pełną księgowość oraz zobowiązana jest do corocznej sprawozdawczości z działalności finansowej. Dodatkowo Kodeks spółek handlowych obwarowuje działania jej organów szeregiem wymogów korporacyjnych, które muszą być spełnione pod rygorem nieważności czynności prawnej lub odpowiedzialności odszkodowawczej wobec spółki.

Czy spółki osobowe są bezpieczne?

Każdy biznes, prowadzony w jakiegokolwiek formie, naraża przedsiębiorcę na ryzyko gospodarcze. W przypadku JDG największym minusem jest to, że przed-

Tabela 1. Podsumowanie – jaką formę działalności wybrać?

Jednoosobowa działalność gospodarcza Dlaczego NIE?	Spółka z o.o. spółka komandytowa Dlaczego TAK?	Spółka z o.o. Dlaczego NIE?
<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedzialność całym majątkiem prywatnym • brak możliwości dziedziczenia przedsiębiorstwa • odpowiedzialność wspólnym majątkiem małżeńskim • utrudnione i niepełne zbycie działalności • większa obawa przed ryzykiem inwestycyjnym • trudności w ustalaniu przepływu środków pieniężnych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak odpowiedzialności właściciela majątkiem prywatnym • możliwość zbycia biznesu w dowolnym momencie • możliwość dziedziczenia biznesu • możliwość zaciągania zobowiązań bez narażania majątku osobistego • oddzielenie finansów firmowych od finansów prywatnych • korzyści podatkowe • przygotowanie do sukcesji • duża elastyczność w kształtowaniu relacji własnościowych i zarządczych 	<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedzialność osobista zarządu za zobowiązania handlowe i podatkowe w przypadku bezskuteczności egzekucji z majątku spółki • nieefektywne opodatkowanie podatkiem dochodowym • dodatkowe obciążenia składkowe • formalizm w zakładaniu i prowadzeniu spółki • ograniczona możliwość wypłat środków ze spółki

siębiorca odpowiada za zobowiązania całym swoim majątkiem, również prywatnym. Po drugiej stronie jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – jej wspólnicy nie odpowiadają za zobowiązania spółki. Nie ma jednak formy prawnej, w której można zupełnie odciąć się od zobowiązań zaciągniętych przez przedsiębiorcę.

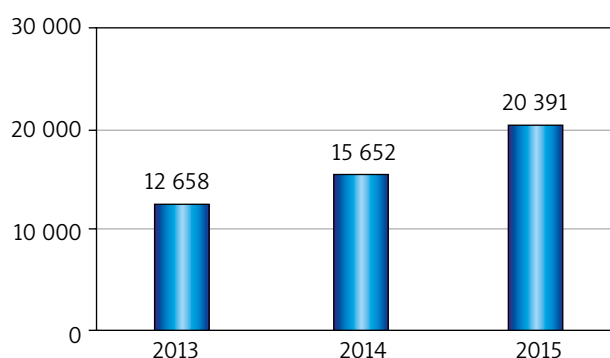
Pomiędzy tymi skrajnościami są spółki osobowe. Spółki osobowe są odrębnymi podmiotami, zatem mają podmiotowość prawną i zdolność do czynności prawnych. Istotny jest jednak ich osobowy charakter i wpływ wspólników na funkcjonowanie spółki. W zakresie odpowiedzialności, co do zasady, wspólnicy reprezentujący spółkę są subsydiarnie odpowiedzialni za jej zobowiązania, co oznacza, że w pierwszej kolejności odpowiada spółka.

Szczególnie bezpieczna spółka komandytowa

Specyficzną formą, która w zasadzie łączy największe pozytywne strony spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z osobowym charakterem, jest spółka komandytowa (ryc. 2), w której jednym ze wspólników (komplementariuszem) jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Założenie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej (sp. z o.o. sp.k.) daje wiele wymiernych korzyści od samego początku jej funkcjonowania.

Najistotniejsze cechy sp. z o.o. sp.k. z punktu widzenia bezpieczeństwa prowadzenia biznesu:

- ograniczenie odpowiedzialności przedsiębiorcy przez wyraźne oddzielenie majątku firmy od majątku prywatnego,
- opodatkowanie wspólników w postaci osób fizycznych pojedynczym podatkiem dochodowym – spółka pozostaje neutralna w zakresie PIT i CIT,
- prawo do dokonywania odpisów amortyzacyjnych od wartości rynkowej środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych,
- możliwość wprowadzenia dodatkowego wspólnika do spółki,
- ciągłość funkcjonowania spółki pomimo śmierci wspólników,
- możliwość wprowadzenia do umowy mechanizmów prawnej sukcesji biznesu.

Rycina 2. Liczba spółek komandytowych

Źródło: GUS

Nigdy nie jest za późno na zmianę

Nie można jednoznacznie wskazać formy organizacyjno-prawnej, która jest dobra dla każdego. Wybierając formę prawną działalności gospodarczej, należy odpowiedzieć sobie na pytanie, na czym najbardziej nam zależy, zastanowić się nad biznesem, jego rozmiarem i planami na przyszłość. Co więcej, każdy biznes wymaga indywidualnego podejścia, dlatego niezwykle istotne jest, aby taka analiza była poparta fachową wiedzą i doświadczeniem profesjonalnych podmiotów. Rezygnacja ze wsparcia doradcy, który pomoże wybrać najbardziej odpowiednią strukturę, może w przyszłości przynieść negatywne konsekwencje. Kompetentny doradca może zwiększyć opłacalność i bezpieczeństwo zarówno planowanego, jak i prowadzonego biznesu.

Nad wyborem optymalnej formy prowadzenia działalności leczniczej należy zastanowić się nie tylko w momencie zakładania biznesu, ale również w czasie jego trwania. Często sytuacja wymusza zmianę, jednak warto przemyśleć decyzję, zanim będzie za późno bądź innowacje trzeba będzie przeprowadzać w pośpiechu.

Monika Błońska
Autorka jest radcą prawnym, dyrektorem departamentu
w Mariański Group Kancelarii Prawno-Podatkowej